

RIIGI TUGITEENUSTE
KESKUS

Sihtasutus Ida-Viru Keskhaigla
Tervise tn 1
Kohtla-Järve linn
31025, Ida-Viru maakond

12.04.2024 nr 11.2-4/24/286

OTSUS

finantskorrektsiooni tegemise ja taotluse rahuldamise otsuse muutmise kohta

Riigi Tugiteenuste Keskus (registrikood: 70007340; edaspidi rakendusüksus) teeb meetme „Kättesaadavate ja kvaliteetsete tervishoiuteenuste tagamine tööhõives püsimise ja hõivesse naasmise suurendamiseks” tegevuse „Haiglavõrgu tugevdamine riskipiirkonnas” raames finantskorrektsiooni otsuse toetuse andmise tingimuste „Keskhaigla infrastruktuuri kaasajastamine riskipiirkonnas” (edaspidi TAT) Sihtasutus Ida-Viru Keskhaigla (edaspidi toetuse saaja või hankija) projekti „Keskhaigla infrastruktuuri kaasajastamine riskipiirkonnas” (projekti nr 2014-2020.2.04.19-0085) osas.

Rakendusüksus tuvastas riigihanke „Kompuutertomograaf” viitenumbriga 253614 (edaspidi riigihange nr 253614) kontrollimise käigus, et toetuse saaja ei ole riigihanke nr 253614 läbiviimisel järginud riigihangete seaduses (edaspidi RHS) sätestatud nõudeid, mistõttu kohaldab rakendusüksus antud rikkumisega seotud kulude osas finantskorrektsiooni ning loeb **mitteabikõlblikuks kuluks 321 100 eurot**.

Otsuse tegemise aluseks on perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi STS) § 8 lg 2 punkt 4, § 45 lg 1 punkt 3, § 46 ja § 47 lõige 2, § 48 lõige 1, § 49 lõige 1, Vabariigi Valitsuse 01.09.2014 määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord” (kuni 08.10.2020 kehtiv ühendmääruse redaktsioon, edaspidi ühendmäärus) § 21 lõiked 1 ja 3, § 22 lõige 14, § 22 lg 11 punkt 8, § 22 lõige 12, samuti toetuse saajaga peetud kirjavahetus ning projekti raames esitatud kuludokument (edaspidi KD).

Vastavalt tervise- ja tööministri 04.04.2019 käskkirja nr 32 „„Keskhaigla infrastruktuuri kaasajastamine riskipiirkonnas” toetuse andmise tingimused” (edaspidi TAT käskkiri) punktile 7.1 kohalduvad toetuse saajale STS § 24 ja § 26 ja selle alusel kehtestatud õigusaktides toetuse saajale sätestatud kohustused ning STS § 26 lõike 1 kohaselt on toetuse saaja kohustatud järgima RHSi, kui ta on hankija RHSi tähenduses. Käesoleval juhul on toetuse saajaks Sihtasutus Ida-Viru

Keskhaigla, kes on avaliku sektori hankija RHS § 5 lg 2 punkti 5 mõistes ning sellest tulenevalt peab toetuse saaja järgima RHS-is sätestatud korda.

STS § 45 lg 1 punkti 3 kohaselt teeb rakendusüksus finantskorrektsiooni otsuse, kui toetuse saaja on jätnud osaliselt või täielikult täitmata kohustuse või nõude ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust. Sama seaduse § 46 lõike 1 kohaselt, kui finantskorrektsiooni otsuse tegemisel ei ole kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt võimalik selle rahalise mõju suurust hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et kohustuse või nõude täitmata jätmine tõi kaasa rahalise mõju, siis vähendatakse toetust ühendmääruses sätestatu alusel.

Riigikohus on 28.06.2023 kohtuotsuse põhiseaduslikkuse järelevalve asjas nr 5-23-2 punktis 74 selgitanud, et Euroopa Liidu reeglite võimaliku rikkumisega kaasnevad riskid ei tohi olla toetuse saaja jaoks suuremad ja tagajärjed koormavamad, kui toetuse määramise ajal kehtivate õigusnormidega sätestatud. Rakendusüksus selgitab, et TAT käskkiri on kinnitatud 04.04.2019, mistõttu kohaldab rakendusüksus riigihanke nr 253614 rikkumise osas tehtavale finantskorrektsioonile kuni 09.10.2020 kehtinud ühendmääruse redaktsiooni. TAT käskkirja kinnitamise ajal kehtinud ühendmääruse redaktsioonis on käesolevas otsuses kirjeldatud rikkumisele ettenähtud suurem kaalutlusruum finantskorrektsiooni määra rakendamisel ja seega on hetkel kehtiva ühendmääruse redaktsiooniga võrreldes toetuse saajale soodsam.

1. Riigihanke alusdokumentide muutmise järgselt ei ole hankija pikendanud pakkumuste esitamise tähtaega

1.1. Rikkumise asjaolud

Toetuse saaja viis läbi avatud hankemenetlusena läbi riigihanke 253614, hankes esitati kokku kaks pakkumust. 31.10.2022 otsusega tunnistati vastavaks ja edukaks OSAÜHING HANSA MEDICAL (registrikood 10484631, edaspidi edukas pakkuja või töövõtja) pakkumus maksumusega 1 632 750 eurot käibemaksuta. Menetluse tulemusena sõlmis hankija 7.12.2022 ettevõtjaga HANKELEPINGu nr 253614 (edaspidi hankelepung).

Hanketeade esitati 11.08.2022 riigihangete registrile, mis avaldati 15.08.2022 pakkumuste esitamise tähtpäevaga 19.09.2022 kell 12.00.

Hankija on riigihanke alusdokumentide muutmiseks esitanud 01.09.2022 hanketeate muudatuse ja samal päeval on esitatud ka teade Euroopa Liidu Teatajasse (ELT). Muudetud hanketeade on riigihangete registris avaldatud 05.09.2022 ja pakkumuste esitamise tähtaega 23.09.2022 kell 12.00.

1.1.1. Esialgne riigihanke nr 253614 HAD Lisa 1 hankeeseme tehniline kirjeldus (edaspidi tehniline kirjeldus) kehtis kuni 19.09.2022 ja tehnilise kirjelduse punktis 12.14 on toetuse saaja kehtestanud järgneva nõude: „Pakkuja peab esitama varuosade nimekirja koos hindadega, mille maksumus on rohkem kui 2 000 eurot.“

Ettevõtja esitas teabevahetuse käigus 19.09.2022 sõnumi ID 683751 – „*Palun täpsustage varuosade hinnakirja nõude punkti. 12.14 Pakkuja peab esitama varuosade nimekirja koos hindadega, mille maksumus on rohkem kui 2000 eurot. Küsimus: Riigihangete süsteemis lisatavate dokumentide kirjelduses on nõutud varuosade hinnakiri, mille maksumus on rohkem kui 500 eurot. Millisest tingimusest tuleb lähtuda? Selgitus: Suurseadmete hinnakiri alates 2000 eurot on igati mõistlik, kuid alates 500 eurot nõuab meeletut tööd, sest valmis hinnakirja tootjatel ei ole.*“ Hankija vastas 19.09.2022 ettevõtja sõnumile, et: „*Õige on: hinnakiri, mille maksumus on rohkem kui 500 eurot.*“ Hankija kõrvaldas 19.09.2022 vastuolu dokumentides ning sõnastas tehnilise kirjelduse punkti 12.14 järgnevalt: „*Pakkuja peab esitama varuosade nimekirja koos hindadega, mille maksumus on rohkem kui 500 eurot.*“

Hankija on vastavustingimuses nr 4 kehtestanud sama nõude – „*Pakkuja peab esitama varuosade nimekirja koos hindadega, mille maksumus on rohkem kui 500 eurot.*“ Riigihangete registri andmetest nähtuvalt ei ole vastavustingimust muudetud ehk vastavustingimuse sõnastus on kogu hankemenetluse jooksul olnud muutumatu.

Peale tehnilise kirjelduse muutmist 19.09.2022 jäi pakkumuste esitamise tähtajani vähem kui neli päeva, mis on lühem kui RHS § 82 lõike 1 kohaselt nõutud miinimum tähtaeg. Hankija pakkumuste esitamise tähtaega riigihanke alusdokumendi (tehniline kirjeldus) muutmisel ei pikendanud ega muutnud hanketeadeid.

1.1.2. Alates 16.09.2022 (avaldatud 19.09.2022) lisatud tehnilise kirjelduse preambulas on hankija kehtestanud järgneva nõude: „*Hanke esemeks on ühe alljärgnevatele nõuetele vastava kompuutertomograafi ostmine ja seadme garantiiaegne hooldus- ja remonditeenus (2 aasta jooksul) ning garantiijärgne hooldus- ja remonditeenus (4 aasta jooksul).*“

Tehnilise kirjelduse 11.08.-25.08.2022 versioonis on nõue järgnevalt: „*Hanke esemeks on ühe alljärgnevatele nõuetele vastava kompuutertomograafi ostmine ja seadme garantiiaegne hooldus- ja remonditeenus (1 aasta jooksul) ning garantiijärgne hooldus- ja remonditeenus (5 aasta jooksul).*“ Tehnilise kirjelduse 25.08.-16.09.2022 versioonis on kirjeldatud garantiiaegne hooldus- ja remonditeenus (2 aasta jooksul) ning garantiijärgne hooldus- ja remonditeenus (5 aasta jooksul).

Hankija on garantiipikkuse hooldus- ja remonditeenuse sätestanud ka riigihanke alusdokumendis Vorm_1_maksumuse_vorm_kompuutertomograafi_ostmine.xlsx (edaspidi maksumuse vorm) järjekorra numbritel 1 ja 2 järgnevalt: „*Kompuutertomograaf koos seadme garantiiaja (2 aasta) hooldus- ja remonditeenusega; Kompuutertomograafi hooldusteenus peale seadme garantiiaja lõppu, nelja aasta jooksul (sh hooldustarvikud, hooldusinseneri väljasõiduga seotud kulud jm).*“ Riigihangete registri andmetest nähtuvalt ei ole garantiipikkuse nõuet maksumuse vormil muudetud hankedokumentide esitamisest riigihangete registrisse.

Peale tehnilise kirjelduse muutmist 19.09.2022 jäi pakkumuste esitamise tähtajani vähem kui neli päeva, mis on lühem kui RHS § 82 lõike 1 kohaselt nõutud miinimum tähtaeg. Hankija pakkumuste esitamise tähtaega riigihanke alusdokumendi (tehniline kirjeldus) muutmisel ei pikendanud ega muutnud hanketeadeid.

Mõlemas eelviidatud episoodis ei ole hankija järginud RHS § 82 lõiget 1 ja rikkunud sellega ka RHS § 3 üldpõhimõtteid.

1.2 Toetuse saaja selgitused

Rakendusüksuse päringule rikkumise esimese juhtumi osas, miks ei ole hankija riigihanke nr 253614 alusdokumendi koosseisus oleva tehnilise kirjelduse muutmisel järginud RHS § 82 lõigete 1 ja 2 sätteid ning pikendanud pakkumuste esitamise tähtaega, on toetuse saaja 27.12.2023 selgitanud järgnevat: „*Vastavalt hankemenetluses kestvalt kehtinud: VASTAVUSTINGIMUSED TAGAVARAOSADE HINNAKIRI.*“

Pakkuja peab esitama üle 500, 00 euro maksvate pakutava seadme tagavaraosade hinnakirja.

Küsimused ettevõtjale:

1. Tagavaraosade hinnakiri (Vabas vormis dokument)

16.9.2023¹ tehnilise kirjelduse muudatus oli tingitud tehnilises kirjelduses sisalduva vastuoluga (rohkem kui 2000), ekslikult oli registrisse sisestatud valede (hankemenetluse ettevalmistamisel koostatud) tarnetingimustega HAD versioon.“

Järelevalvemenetluse käigus on toetuse saaja selgitanud järgnevat: „*Finantskorrektsiooni otsuse eelnõu koostamisel ning rikkumiste rahalise mõju määramisel palume arvestada sellega, et hankes viitenumbri 253614 oli kogu hankemenetluse ajal kehtinud vastavustingimustes tingimus „Pakkuja peab esitama üle 500, 00 euro maksvate pakutava seadme tagavaraosade hinnakirja.*“

¹ Toetuse saaja on ekslikult märkinud aastaarvuks 2023. Tegelik aasta on 2022.

/.../ 16.9.2023 hankedokumentide muutmisega viidi hankedokumendid vastavusse nimetaud nõuetega, ehk sisulist hanketingimuste muutmist ei teostatud.“

Rikkumise teise juhtumi osas on toetuse saaja antud selgitused järgnevad: „Vastavalt hankelepingu vormile HAD Lisa 2 ja ka hankemenetluse 253614 tulemusel sõlmitud hankelepingule:

5. Tarne üldtingimused

5.1. Tarnija peab seadme tarnima hiljemalt 2023 aasta juulikuu jooksul Hankija tegutsemiskohta Kohtla-Järvel (Ilmajaama 14, ruum G1033).

6. Seadme garantii ja garantiiaegne hooldus

6.1. Tarnija annab tarnitud seadmele 2-aastase täisgarantii.

Hankija eesmärgiks on olnud viia erinevates dokumentides sisalduvad andmed vastavusse, kõrvaldada vastuolud.

1.3 Rakendusüksuse seisukoht ja õiguslik põhjendus

RHS § 82 lõike 1 alusel riigihanke alusdokumentide muutmisel peab hankija pikendama pakkumuste või taotluste esitamise tähtaega selliselt, et muudetud hanketeate registris avaldamisest arvates või muudetud riigihanke alusdokumentide kättesaadavaks tegemisest või edastamisest arvates oleks pakkumuste või taotluste esitamise tähtaeg võrdne vähemalt poolega vastavast käesoleva seaduse §-s 93 või 94 sätestatud minimaalsest tähtajast. Pakkumuse esitamise tähtaega ei pea pikendama üksnes RHS § 82 lõikes 2 toodud juhtudel, mh olukorras, kui tehtud muudatuse tõttu ei muutuks riigihankest huvitatud ettevõtjate ring või pakkumuste sisu.

RHS-i seletuskirja (lk 463 p 7) kohaselt peab hankija riigihanke alusdokumentide muutmisel pikendama pakkumuste või taotluste esitamise tähtaega, välja arvatud juhul, kui tegemist ei ole olulise muudatusega. Olulise muudatusena mõistetakse sellist juhtumit, kus riigihanke tingimusi muudetakse oluliselt rangemaks või leebemaks, st kui muudatuse tulemusena võiks mõni pakkuja või taotleja jääda kvalifitseerimata või mõni pakkumus võiks muutuda mittevastavaks, samuti kui riigihanke tingimuste leevendamise tõttu võiks tingimustele vastata rohkem ettevõtjaid või muutuks pakkumuste sisu.

RHS § 93 lg 1 punkti 4 kohaselt on asjade ja teenuste hankelepingu puhul pakkumuste esitamise tähtaeg avatud hankemenetluses 30 päeva hanketeate väljaannete talitusele esitamisest arvates, välja arvatud ehitustööde hankelepingu puhul, kui riigihanke eeldatav maksumus on võrdne rahvusvahelise piirmääraga või ületab seda ja kogu hankemenetluse teabevahetus toimub elektrooniliselt. Kõne all oleva riigihanke liik on asjad, mille eeldatav maksumus oli 2 000 000 eurot, mis ületab rahvusvahelise riigihanke piirmäära (221 000 eurot).

Tsiviilseadustiku üldosa seaduse (TsÜS) § 135 lõike 1 ja RHS § 93 lg 1 punkti 4 koosmõjus hakkab tähtaja kulgemine järgmisel päeval pärast selle kalendripäeva saabumist, millega määrati kindlaks tähtaja algus. TsÜS § 136 lõike 9 alusel loetakse päevaks ajavahemikku keskööst keskööni.

RHS § 82 lõikes 1 sätestatud minimaalne tähtaeg hakkab kulgema muudetud hanketeate riigihangete registris avaldamisest või muude alusdokumentide muudatuse kättesaadavaks tegemisest või edastamisest arvates. Arvestamine toimub täispäevades, seega vähemalt pool 30-päevasest tähtajast on 15 päeva.

Otsuse alapunkti 1.1.1 esimeses juhtumi osas hindas rakendusüksus veelkord toetuse saaja poolt järelevalvemenetluse ja finantskorrektsiooni otsuse eelnõu raames antud selgitusi ning jõudis järeldusele, et antud juhtumil oli RHS § 82 lõike 2 kohane muudatus mitteoluline ja lubatav ning finantsmõju mitteomav. Seega, antud rikkumise osas finantskorrektsiooni ei teostata.

Otsuse alapunkti 1.1.2 teises juhtumis muutis hankija 16.09.2022 riigihanke alusdokumendi tehnilise kirjelduses garantiipikkust puudutavat infot – 1 aastane garantiiaegne hooldus- ja

remonditeenus muudeti 2 aasta pikkuseks ning 5 aastane garantiijärgne hooldus- ja remonditeenus muudeti 4 aasta pikkuseks.

Kuus päeva enne pakkumuste esitamise tähtaega muudeti RHADi, eemaldades sealt dokumentidevaheline vastuolu (maksumuse vormil püsis nimetatud nõue 2a+4a). Rakendusüksus mõnab, et tegemist oli hanketingimuse leevendava iseloomuga muudatusega, ehk tingimus muutus pakkujale kergemaks ehk vähem koormavamaks. Samas aga on muudatus seesugune, mis võib mõjutab pakkumuse hinda ehk siis tulnuks teha uus pakkumus igal juhul. Seega laienes leebema tingimuse tõttu potentsiaalsete pakkujate ring, mis tähendab, et hankes sai osaleda rohkem pakkujaid. Viimastel oli aga oluliselt lühem aeg pakkumuse koostamiseks ja esitamiseks.

Segadust tõendab teiseks jäänud pakkuja pakkumus, kus pakkuja on täitnud tehnilise kirjelduse vormi nn vanas ehk pakkujale ebasoodsamas tingimuses:

Hanke esemeks on ühe alljärgnevatele nõuetele vastava kompuutertomograafi ostmise ja seadme garantiiaegne hooldus- ja remonditeenus (2 aasta jooksul) ning garantiijärgne hooldus- ja remonditeenus (5 aasta jooksul).

Toetuse saaja toob oma 27.12.2023 põhjendustes välja, et riigihanke alusdokumendi Lisa 2 Hankelepingu vorm (edaspidi hankelepingu projekt) ja hankemenetluse tulemusena sõlmitud hankelepingu punktile 6.1 annab tarnija tarnitud seadmele 2-aastase täisgarantii. Rakendusüksus juhib tähelepanu, et nimetatud hankelepingu punkt hõlmab vaid garantiiaegset kohustust, jättes välja garantiijärgse hooldus- ja remonditeenuse.

Selleks, et hankelepingusse üldse saada, peavad pakkujad eelnevalt koostama pakkumuse vastavalt hankija toodud andmetele ja nõudmistele ning selle alusel teeb hankija oma otsuse, kellega hankeleping sõlmitakse. Seetõttu ei ole asjakohane hankija väide, et teave oli kättesaadav hankelepingu projektis. Rakendusüksus märgib, et riigihanke alusdokumendid, milleks olid tehniline kirjeldus, maksumuse vorm ja ka hankelepingu projekt on hierarhiliselt võrdväärsed ehk ei saa seada hankelepingu projekti sisu enam siduvamaks tehnilises kirjelduses mainitule.

Kõne all olev info ehk tööde teostamise vajadus on otseselt seotud pakkumuse maksumusega, mis omakorda mõjutab hanke tulemust. Arvestada tuleb, et kokku 7-aastase hoolduse pakkumuse maksumus on hinnalt kallim kui seda olnuks kokku 6-aastase hoolduse maksumus.

Kui pakkujad oleksid pakkumuse koostamisel lähtunud esialgses riigihanke alusdokumendis toodust ja ei oleks arvestanud hankija antud uut infot, oleksid pakkumused olnud teistsuguse sisu ja maksumusega ning osutunud mittevastavaks, kuna hankija on selgelt väljendanud uues infos, millega peab arvestama garantiipikkuse nõudes.

Peale uue olulise info edastamist muutis hankija riigihanke alusdokumente, aga jättis pakkumuste esitamise tähtaja pikendamata. Pakkumuste esitamise tähtaeg oli 23.09.2022 kell 12.00. Peale riigihanke alusdokumendi muutmist 16.09.2022 kell 11.11 jäi pakkumuste esitamise tähtajani vähem kui 6 päeva, mis on lühem kui RHS § 82 lõike 1 kohaselt nõutud.

Lähtuvalt eeltoodust on rakendusüksus seisukohal, et seaduses ettenähtud ulatuses pakkumuste esitamise tähtaja pikendamata jätmisega ei ole hankija järginud RHS § 82 lõikes 1 sätestatud kohustust ja rikkus seetõttu RHS § 3 punktis 2 sätestatud üldpõhimõtet.

1.4 Rikkumisele kohaldatav finantskorrektsiooni määr 10%

STS § 45 lg 1 punkti 3 kohaselt teeb rakendusüksus finantskorrektsiooni otsuse, kui toetuse saaja on jätnud osaliselt või täielikult täitmata kohustuse või nõude ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust. Sama seaduse § 46 lõike 1 kohaselt, kui finantskorrektsiooni otsuse tegemisel ei ole kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt võimalik selle rahalise mõju suurust

hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et kohustuse või nõude täitmata jätmine tõi kaasa rahalise mõju, siis vähendatakse toetust ühendmääruses sätestatu alusel.

Eeltoodud rikkumiste osas esinevad ühendmääruse § 22 lõikes 14 toodud asjaolud, mille kohaselt vähendatakse hankelepingule eraldatavat toetust kuni 10 protsenti, kui hankemenetluse korraldamisel ilmneb riigihangete seaduses sätestatud nõuete rikkumine, mida ei ole lõigetes 2–11 ja 13 nimetatud. Sõltuvalt rikkumise raskusest võib kohaldada 25-protsendilist finantskorrektsiooni määra.

Rakendusüksuse hinnangul ei ole käesolevas otsuse punktis 1.1 kirjeldatud rikkumise olulisust ja raskust hinnates proportsionaalne rakendada kõige rangemat finantskorrektsiooni määra ning peab põhjendatuks vähendada riigihanke nr 253614 alusel tekkinud abikõlblikku kulu 10 protsendi võrra. Määra vähendamisel 10 protsendile on rakendusüksus võtnud arvesse, et riigihankes nr 253614 oli tagatud pakkujate paljususe – pakkumusi oli kaks, mistõttu on olemas teatav konkurentsi tase ja erinevate pakkumuste võrdlemine.

Teisalt ei anna eeltoodud põhjendused alust otsuses kirjeldatud rikkumise osas rakendada 10%-st madalamat finantskorrektsiooni määra, sest ei ole teada, milliseks oleks kujunenud hankes osalevate pakkujate ring ja hanke tulemus, kui hankest huvitatud isikul oleks olnud piisavalt aega muudetud tehnilise kirjelduse ja riigihanke alusdokumentidega tutvuda ning võimalusel esitada teistsugune pakkumus võrreldes algses tehnilises kirjelduses ja riigihangete alusdokumentides märgituga. Antud juhul puudub kindlustunne, milliseks oleks kujunenud hankes osalevate pakkujate ring ja hanke tulemus, kui huvitatud isikud oleksid pakkumuse esitamise tähtaja pikendamise järgselt jõudnud esitada uutele tingimustele vastava pakkumuse.

Proportsionaalse finantskorrektsiooni määra leidmiseks vaatas rakendusüksus, kui suur oli RHS § 82 lg 1 rikkumise ulatus. Rakendusüksus tuvastas, et toetuse saaja tehtud muudatused tehnilises kirjelduses ja riigihanke alusdokumentides puudutasid kogu hanget ning peale muudatuse tegemist pakkumuste esitamise tähtajani vähem kui 4 päeva. Rakendusüksuse hinnangul viitab pakkumuste esitamise tähtaja pikendamata jätmise osakaal sellele, et RHS § 82 lõike 1 rikkumise ulatus oli suur.

Otsuse punktis 1.1 kirjeldatud rikkumised on muu hulgas kaasa toonud RHS § 3 punktis 2 sätestatud isikute võrdse kohtlemise põhimõtte riive. Ühendmääruse seletuskirjas on väljendatud seisukohta, et RHS §-s 3 nimetatud üldpõhimõtete olulise riive korral tuleb eelduslikult rakendada 25% finantskorrektsiooni määra. Järelikult peab seadusandja RHS § 3 üldpõhimõtete rikkumist piisavalt oluliseks puuduseks, et selle esinemisel rakendada kõrgeimat määra, mistõttu ei saa toetuse saajal tekkida eelkirjeldatu valguses õigustatud ootust, et RHS § 3 üldpõhimõtete mittejärgimise korral peaks rakendatav finantskorrektsiooni määr 10 protsendist veelgi madalam olema.

Madalaima finantskorrektsiooni määra rakendamist ei näe käesoleva rikkumisega sarnaste juhtumite puhul ette ka Euroopa Komisjon. Vastavalt Euroopa Komisjoni 14.05.2019 rikkumiste juhendi nr C(2019) 3452 p 2.1 alapunktile 4 tuleb hankedokumentides oluliste muudatuste tegemisel pakkumuste laekumise tähtaja pikendamata jätmise korral kohaldada 10-protsendilist finantskorrektsiooni määra. Siinkohal rakendusüksus rõhutab, et Euroopa Komisjoni rikkumiste juhendile viitamine on osa kaalutlusõiguse teostamisest, mitte eraldiseisvaks õiguslikuks aluseks.

Samuti ei näe 10 protsendist madalama finantskorrektsiooni kohaldamist samale rikkumisele ette hetkel kehtiva ühendmääruse § 22¹ lg 2 punkt 2.

Rakendusüksus leiab, et toetuse saaja RHS-i rikkumine ei olnud üksnes formaalne ja esineb põhjendatud oht, et RHS § 82 lg 1 rikkumine tõi kaasa rahalise mõju. Tehnilise kirjelduse muutmisega muudeti tingimus leebemaks, mis laiendas potentsiaalsete pakkujate ringi, aga

potentsiaalsetel pakkujatel jäi uue tingimuse valguses pakkumuse esitamiseks vähem aega kui seadusega nõutud. Seetõttu võis mõni riigihankest huvitatud ettevõtja jätta pakkumuse üldse esitamata.

Rakendusüksus selgitab, et ühendmääruse seletuskirja kohaselt on ühendmääruses sätestatud finantskorrektsiooni määradega juba kohustuse eiramise võimalikku mõju kaalutud. Lisaks täiendab seletuskiri, et riigihangete rikkumiste korral ei ole üldjuhul võimalik konkreetset kahjusummat välja arvutada, kuna tegemist on potentsiaalse ja teoreetilise (kaudse) kahjuga, mis võib tekkida õigusnormi rikkumisel ja konkreetsete asjaolude põhjal loetakse rikkumine tõendatuks. Eeltoodud põhimõtteid toetab ka Euroopa Kohus, selgitades kohtasjades nr C-743/18 ja C-406/14, et hanketingimuste rikkumise korral ei ole konkreetse finantsmõju tõendamine nõutav ja see ei pea olema nähtav. Piisab sellest, kui asjasse puutuva fondi eelarve mõjutamise võimalus ei ole välistatud.

Eeltoodust tulenevalt on RHS-i rikkumise raskust ja ulatust arvestades proportsionaalne riigihanke nr 253614 tulemusena sõlmitud hankelepingule kohaldada 10-protsendilist finantskorrektsiooni määra.

2. Hankija on kvalifitseerinud eduka pakkuja, kes ei vastanud kehtestatud kvalifitseerimistingimusele

2.1. Rikkumise asjaolud

Riigihanke nr 253614 hanketeate punktis III.1.3) Tehniline ja kutsealane suutlikkus on toetuse saaja kehtestanud järgneva kvalifitseerimistingimuse: „*Pakkuja peab olema käesoleva riigihanke alustamise kuupäevale eelneva 36 kuu jooksul täitnud vähemalt 2 hankelepingu esemele vastava valdkonna (meditsiiniseadmete müük) lepingut neist igaüks maksumusega vähemalt 1 000 000 EUR. Nõutav dokument: Pakkuja peab esitama loetelu eelneva 36 kuu jooksul nõuetekohaselt täidetud hankelepingu esemele vastava valdkonna ostu-müügi tehingutest, milles sisalduvad ostja nimi ja kontaktandmed, lepingu objekti kirjeldus, lepingu täitmise periood ja lepingu maksumus.*“ Tingimuse kirjelduse kohaselt on minimaalne teostatud tööde arv 2.

Referentsperiood on hanke algamisele eelnevad 36 kuud, st ajavahemik 15.08.2019-14.08.2022. Eduka pakkuja pakkumuse nr 389243 koosseisu kuuluva hankepassi kohaselt on edukas pakkuja kinnitanud, et on teostanud riigihanke algamisele eelneva 36 kuu jooksul nõuetekohaselt kolm meditsiiniseadmete müügilepingut, neist igaüks maksumusega vähemalt 1 000 000 eurot. Hankepassis on esitatud kvalifitseerimistingimuses nõutud kolm müügilepingut:

- 1) SA Tartu Ülikooli Kliinikum (riigihanke viitenumber 243592) „Kompuutertomograaf“, ajavahemik 27.12.2021-.....(lepingu kehtivus 79 kuud) kogusummas 1 130 000 eurot;
- 2) SA Pärnu Haigla (riigihanke viitenumber 247868) „Kompuutertomograafi ja selle hooldusteenuse ostmine“, ajavahemik 23.05.2022 - (lepingu kehtivus 69 kuud), kogusumma 1 499 800 eurot;
- 3) PERH (riigihanke viitenumber 232911) „Magnetresonantstomograafid“ ajavahemik 06.04.2021 - (lepingu kehtivus 84 kuud) kogusummas 3 503 426 eurot.

Riigihangete registrist nähtuvalt on eduka pakkuja pakkumuses esitatud referentsleping (nr 6.3-3/1456) riigihanke viitenumbriga 243592 sõlmitud kuupäeval 18.03.2022 ja täitmise tähtaeg 17.10.2028. Sihtasutus Tartu Ülikooli Kliinikum on selgitanud hankekontrolli raames, et ei ole võimalik eristada ehitus/ettevalmistust ja seadme hinda, kuna kõik on esitatud ühe maksumusena. Täiendavalt lisas sihtasutus Tartu Ülikooli Kliinikum, et seadme üleandmise-vastuvõtmise akt on allkirjastatud 30.08.2022 ehk peale antud hanke referentsperioodi.

Riigihangete registrist nähtuvalt on sihtasutus Pärnu Haigla riigihanke viitenumbri 247868 hankeleping nr 7-18-1/197-22 sõlmitud 22.08.2022 täitmise tähtajaga 23.05.2028. Seega on kvalifitseerimistingimuses nõutav referentsleping sõlmitud peale referentsperioodi.

Riigihangete registrist on tuvastatav, et sihtasutus Põhja-Eesti Regionaalhaigla hankeleping nr 1.2-13/3933-1 on sõlmitud 10.05.2021 ja täitmise tähtaeg 9.11.2028. Antud referentsleping vastab kehtestatud kvalifitseerimistingimusele.

Riigihangete registrist nähtuvalt ei vasta nii riigihankega nr 243592 kui ka riigihankega nr 247868 seotult esitatud referentslepingute täitmisaeg kehtestatud kvalifitseerimise tingimusele seetõttu, et nimetatud lepingute täitmise tähtajad jäävad väljapoole referentsperioodi.

Eeltoodust tulenevalt kvalifitseeris toetuse saaja eduka pakkuja, kes ei vastanud riigihanke alusdokumentides kehtestatud kvalifitseerimistingimusele, rikkudes sellega RHS § 104 lõiget 8, § 98 lõiget 5¹ ja RHS § 3 punktides 1 ja 2 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid.

2.2. Toetuse saaja selgitused

Toetuse saaja on 27.12.2023 hankekontrolli raames selgitanud riigihanke nr 243592 kohta järgnevat: „*Hankija veendus riigihangete registris lepingu rikkumise puudumises ja tuvastas, et lepingu kehtivuse üheksandal kuul on seade tarnitud, ehk leping põhiosas täidetud. Tarnetähtaeg 7 kuud oli möödunud.*“ 11.01.2024 täiendas toetuse saaja vastust ning selgitas, et: „*Referentslepingu vastavust hindas hankija riigihanke viitenumber: 243592 hanketingimuste (hankelepingu projektis: Müüja kohustub Seadmed koos nõuetekohaselt tehtud ehitustöödega Ostjale üle andma 7 kuu jooksul Lepingu sõlmimisest arvates. (leping sõlmitud 18.03.2022)) ja SA Tartu Ülikooli Kliinikum poolt sõlmitud hankelepingu kohta RHR-is esitatud andmete (SA Ida-Viru Keskhaigla teatas hanke viitenumbri 253614 otsused 4.11.2022.) alusel. 11.1.2024 seisuga puuduvad RHR – is andmed selle kohta, et hankemenetluse viitenumbri 243592 tulemusel sõlmitud hankelepingu tingimusi oleks rikutud. SA-l Ida-Viru Keskhaigla puuduvad tõendid selle kohta, et hankes 243592 toimus seadme tarne hankijale ehk TÜKile hiljemalt 14.8.2022.*“

Riigihanke nr 247868 osas on toetuse saaja selgitanud, et: „*hankija veendus vaid pakkuja kui eduka pakkuja võimekuses, nõutud oli kahe lepingu täitmine.*“

2.3. Rakendusüksuse seisukoht ja õiguslik põhjendus

Rakendusüksuse hinnangul ei muuda toetuse saaja selgitused käesoleva rikkumise asjaolusid ega järeldusi ning ei anna alust finantskorrektsioonist loobumiseks.

RHS § 98 lõike 5¹ kohaselt, kui pakkuja või taotleja ei vasta esitatud kvalifitseerimise tingimustele, jätab hankija pakkuja või taotleja kvalifitseerimata. Kvalifitseerimata jäetud pakkuja või taotleja ei osale edasises riigihankes.

RHS § 104 lõige 1 paneb hankijale kohustuse aktsepteerida hankepassi esialgse tõendina kõrvaldamise aluste puudumise, kvalifitseerimise tingimustele vastavuse ja asjakohased juhul ka taotlejate arvu piiramiseks kehtestatud tingimustele vastavuse kohta. Seega asendab hankepass esialgselt kõrvaldamise aluste puudumist, kvalifitseerimistingimustele vastavust ja taotlejate arvu piiramiseks ette nähtud tingimustele vastavust tõendavat dokumentatsiooni. Dokumendid tuleb esitada alles siis, kui hankija nõuab (RHS § 104 lg 7) või kui pakkumus osutub edukaks (RHS § 104 lg 8). Eelnev tähendab seda, et hankija peab enne lepingu sõlmimist viima eduka pakkuja suhtes igal juhul läbi RHS § 104 lõikes 8 sätestatud pakkuja kvalifikatsiooni ja kõrvaldamise aluste sisulise kontrolli ning tegema ka selles sättes nimetatud otsused.

RHS § 104 lõike 8 kohaselt enne hankelepingu sõlmimist nõuab hankija edukalt pakkujalt kõikide asjakohaste hankepassis esitatud kinnitustele vastavate dokumentide esitamist. Eeltoodud sätte alusel peab hankija kontrollima eduka pakkuja kvalifikatsiooni sisuliselt ja veenduma, et tema

suhtes ei esineks kõrvaldamise aluseid (VAKO 12.03.2018, 21-18/186204, p 12). Tegemist on üldise menetlusliku alusega, millele tuginedes tuleb teha otsus ettevõtja kõrvaldamise või kõrvaldamata jätmise ja kvalifitseerimise tingimustele vastavuse kohta.

RHS-i seletuskiri selgitab, et hankijal tuleb RHS § 104 lõike 8 alusel pakkuja või taotleja suhtes kõrvaldamise aluste puudumist ja kvalifitseerimise tingimustele vastavust hinnates piisava hoolsuse ja põhjalikkusega välja selgitada kontrollimiseks vajalikud asjaolud ning pakkuja või taotleja esitatud andmete õigsus (VAKO 11.05.2018, 59-18/193899, p 14.1).

RHS § 104 lõike 8 alusel eduka pakkuja suhtes kõrvaldamise aluste puudumise ja kvalifitseerimise tingimustele vastavuse kontrollimiseks vajalike dokumentide ja andmete küsimine ning esitamine toimub sama paragrahvi lõikes 9 sätestatud korras.

Käesoleval juhul nõudis hankija pakkuja tehnilise ja kutsealase pädevuse kontrollimiseks, et pakkujal peab olema riigihane alustamise kuupäevale eelneva 36 kuu jooksul täitnud vähemalt 2 hankelepingu esemele vastava valdkonna lepingut neist igaüks maksumusega vähemalt 1 000 000 EUR. Pakkuja peab esitama loetelu eelneva 36 kuu jooksul nõuetekohaselt täidetud hankelepingu esemele vastava valdkonna ostu-müügi tehingutest, milles sisalduvad ostja nimi ja kontaktandmed, lepingu objekti kirjeldus, lepingu täitmise periood ja lepingu maksumus. Edukas pakkuja esitas küll kolm nõutud referentsööd, kuid hankija on jätnud sisuliselt kontrolli tegemata, kuna rakendusüksus leidis kontrolli raames, et kolmest esitatud referentstööst vastab vaid üks (riigihange nr 232911) kehtestatud nõudele. Ühe referentstöö puhul (riigihange nr 243592) on küll hankeping sõlmitud referentsperioodi ajal, kuupäeval 18.03.2022, kuid sihtasutus Tartu Ülikooli Kliinikum on hankekontrolli raames kinnitanud, et seadme vastuvõtmine on toimunud 30.08.2022 ehk peale referentsperioodi, mis tähendab, et esitatud referentstöö ei vasta kehtinud tingimusele. Teise referentstöö puhul (riigihange nr 247868) on hankeping sõlmitud juba väljaspool referentsperioodi, s.o 22.08.2022. Kui hankija oleks korrektselt kontrollinud hankepassis esitatud andmeid ehk järginud RHS § 104 lõikes 8 sätestatud, siis oleks kvalifitseerimise tingimustele vastavuse kontrollis tuvastatud esitatud andmete puudulikkus. Mille tulemusena oleks pidanud ettevõtja riigihankest nr 253614 kõrvaldama, kuna hankija ei lähtunud kvalifitseerimisel enda poolt seatud tingimustest ning on kvalifitseerinud eduka pakkuja, kes ei vastanud kvalifitseerimistingimuses esitatud nõudele, kuna kolmest esitatud referentstööst vastab vaid üks seatud tingimusele. Hankija ei kontrollinud sisuliselt eduka pakkuja esitatud andmete õigsust, mille tulemusel kvalifitseeriti edukas pakkuja, kes tegelikult ei vastanud kvalifitseerimistingimustele.

Rakendusüksus on seisukohal, et isegi kui hankija avastab peale pakkumuste esitamist, et hankes lisatud tingimus ei ole antud hankes asjakohane või õige, peab ta edasises menetluses, sh kvalifikatsiooni kontrollimisel lähtuma enda poolt hanke alusdokumentides sätestatud nõuetest või hanke kehtetuks tunnistama. Samasisulist seisukohta on väljendanud ka Euroopa Kohus kohtuasjades nr C-42/13 ja C-496/99, rõhutades et hankemenetluse võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetega seondub hankija kohustus rangelt kinni pidada just hankija enda kindlaksmääratud tingimustest.

Seega oleks hankija pidanud eduka pakkuja jätmata kvalifitseerimata ning tunnistama edukaks hindamiskriteeriumite alusel hinnatud järgmise majanduslikult soodsaima pakkumuse eeldusel, et viimasel ei esine kõrvaldamise aluseid ega kvalifitseerimistingimustele mittevastavust.

Hankija ei ole käitunud riigihanke läbiviimisel läbipaistvalt ning on kvalifitseerinud hanketingimustele mittevastava pakkuja, luues sellega edukaks tunnistatud pakkujale soodsama olukorra. RHS § 3 punktis 1 kirjeldatud läbipaistvuse ja kontrollitavuse põhimõtte eesmärk on, et pakkujad teaksid täpselt hanke tingimusi, et menetlus ise oleks läbipaistev ja kontrollitav toetuse andjate ning pädevate asutuste poolt. Seadusandja on muuhulgas rõhutanud, et hankemenetlus peab olema läbiviidud selgete ja üheste reeglite alusel, mille järgimine on nii sisu kui vormi poolest

tagantjärgi tuvastatav. RHS § 3 punktis 2 sätestatud isikute võrdse kohtlemise põhimõte tähendab seda, et toetuse saaja ei tohi luua ühelegi võimalikule pakkujale soodsamat olukorda. Võrdse kohtlemise põhimõte eeldab, et samadel asjaoludel koheldakse isikuid ühte moodi.

Tulenevalt eeltoodust leiab rakendusüksus, et kvalifitseerides pakkuja, kes esitatud tõendite alusel ei vasta hankija poolt kehtestatud kvalifitseerimistingimusele, ei ole toetuse saaja järginud RHS § 104 lõiget 8 ja § 98 lõiget 5¹ ning RHS § 3 punktides 1 ja 2 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid.

2.4. Rikkumisele kohaldatav finantskorrektsiooni määr 25%

Otsuse punktis 2.1 käsitletud rikkumise osas esinevad ühendmääruse § 22 lg 11 punktis 8 toodud asjaolud, mille järgi kohaldatakse hankelepingule 25-protsendilist finantskorrektsiooni määra, kui hankemenetluse korraldamisel ei ole seatud kvalifitseerimise tingimusi järgitud ning kvalifitseeriti pakkuja, kes ei vastanud kehtivatele kvalifitseerimise tingimustele. Ühendmääruse § 22 lg 12 kohaselt võib sõltuvalt rikkumise raskusest kohaldada 5- või 10-protsendilist finantskorrektsiooni määra.

Rakendusüksus peab otsuse punktis 2.1 kirjeldatud rikkumise olulisust ja raskust hinnates põhjendatuks 25-protsendilise määra kohaldamist. Tegemist on hanke tulemusi realselt mõjutanud rikkumisega, mistõttu ei ole 25 protsendist madalamat finantskorrektsiooni määra rakendamine õigustatud. Kuivõrd toetuse saaja tunnistas vastavaks ja edukaks pakkumuse, mis oleks tulnud RHS § 114 lg 2 esimese lause alusel tagasi lükata, oleksid hanke tulemused teistsugused. Toetuse saaja oleks pidanud hankelepingu sõlmima teise pakkujaga või pidanud korraldama uue hankemenetluse. Samuti ei ole teada, milliseks oleks kujunenud hankes osalevate pakkujate ring ja hanke tulemused, kui hankest huvitatud isikud oleksid teadnud, et kogemusena saab esitada ka vaid ühe täidetud referentstöö.

Ühendmääruse § 22 lg 11 punkti 8 ning lõike 12 sõnastusest nähtub, et nimetatud rikkumisega peab üldjuhul kaasnema 25% finantskorrektsioon, mida rakendusüksus võib üksnes erandkorras, konkreetse rikkumise raskust arvestades, vähendada kas 10 või 5 protsendile. Eeltoodud seisukohta on väljendanud ka Tallinna Halduskohus oma 23.07.2019 kohtuotsuses haldusasjas nr 3-19-754: „Neid sätteid tuleb mõista nii, et 25%-st väiksema finantskorrektsiooni määra kohaldamine on ette nähtud erandina, mille kohaldamine on õigustatud vähese või väga vähese raskusega rikkumise puhuks. See tähendab omakorda seda, et finantskorrektsiooni tegemisel ei pea rakendusüksus püstitama endale mitte küsimust, kas õigustatud oleks 5, 10 või 25 protsendiline vähendamine, vaid küsimuseks on, kas esineb mingisuguseid kaalukaid asjaolusid finantskorrektsiooni vähendamiseks 10-le või lausa 5-le protsendile üldreeglina ette nähtud 25% asemel.”

Rakendusüksuse hinnangul ei esine sedavõrd erandlikke ja kaalukaid asjaolusid, et otsuse punktis 2.1 kirjeldatud rikkumise osas rakendada 25 protsendist madalamat finantskorrektsiooni määra. Kirjeldatud rikkumine on muu hulgas kaasa toonud RHS §-s 3 sätestatud hanke läbipaistvuse ning isikute võrdse kohtlemise põhimõtete riive. Ühendmääruse seletuskirjas on väljendatud seisukohta, et RHS §-s 3 nimetatud üldpõhimõtete olulise riive korral tuleb eelduslikult rakendada 25% finantskorrektsiooni määra. Järelikult peab seadusandja RHS § 3 üldpõhimõtete rikkumist piisavalt oluliseks puuduseks, et selle esinemisel rakendada kõrgeimat määra, mistõttu ei saa toetuse saajal tekkida eelkirjeldatu valguses õigustatud ootust, et RHS § 3 üldpõhimõtete mittejärgimise korral peaks rakendatav finantskorrektsiooni määr 25 protsendist madalam olema.

Madalaima finantskorrektsiooni määra rakendamist ei näe käesoleva rikkumisega sarnaste juhtumite puhul ette ka Euroopa Komisjon. Vastavalt Euroopa Komisjoni 14.05.2019 rikkumiste juhendi nr C(2019) 3452 p 2.1 alapunktile 14, kui pärast pakkumuste avamist on muudetud või valesti kohaldatud kvalifitseerimise tingimusi, tuleb kohaldada 25-protsendilist

finantskorrektsiooni määra. Siinkohal rakendusüksus rõhutab, et Euroopa Komisjoni rikkumiste juhendile viitamine on osa kaalutlusõiguse teostamisest, mitte eraldiseisvaks õiguslikuks aluseks.

Samuti ei näe 25 protsendist madalama finantskorrektsiooni kohaldamist samale rikkumisele ette hetkel kehtiva ühendmääruse § 22³ lg 5.

Finantskorrektsiooni määradega kaasnevat kohustuse eiramise võimalikku mõju ja kahju tekkimist ühes viidetega ühendmääruse seletuskirjale ja Euroopa Kohtu praktikale on rakendusüksus täiendavalt käsitlenud otsuse punktis 2.3.

3. Riigihankele nr 253614 kuludele tervikuna rakendatav finantskorrektsiooni määr ja projekti eelarve vähendamine

Toetuse saaja on riigihanke nr 253614 alusel tekkinud kulusid kajastanud tegevuses nr 4 „Pädevuskeskusega võrgustunud riskipiirkonna keskhaigla raviüksuste kaasajastamine“ KDs 142 kokku abikõlblikus summas 1 284 400 eurot.

Ühendmääruse § 21 lõike 3 kohaselt, kui ühes hankes tuvastatakse enam kui üks rikkumine, mille mõju ei ole võimalik hinnata või selle hindamine on ebamõistlikult aja- või ressursimahukas, siis sama hanke erinevate rikkumiste korral rakendatakse suurimat finantskorrektsiooni määra. Kuna riigihankes nr 253614 on tuvastatud kaks rikkumist, millest punktis 1.1 käsitletud rikkumise osas peab rakendusüksus põhjendatuks kohaldada 10-protsendilist ja punktis 2.1 käsitletud rikkumise osas 25-protsendilist korrektsiooni määra, siis rakendatakse riigihanke nr 253614 puhul tervikuna finantskorrektsiooni määra 25% ulatuses.

Lähtudes otsuses tehtud järeldustest ning võttes aluseks ühendmääruse § 21 lõike 3, § 22 lõike 14, § 22 lg 11 punkt 8 ja § 22 lõike 12 loeb rakendusüksus riigihankega nr 253614 mitteabikõlblikuks 25% ehk **321 100 eurot** ($1\,284\,400 \cdot 25\%$), millest Euroopa Regionaalarengu Fondi toetus moodustab **240 825 eurot** ja omafinantseering **80 275 eurot**.

STS § 47 lõike 2 alusel juhul, kui finantskorrektsiooni otsuse on teinud rakendusüksus, vähendab rakendusasutus vastavalt finantskorrektsiooni otsusele toetuse andmise tingimuste käskkirjaga kinnitatud abikõlblike kulude eelarvet. Vastavalt STS § 46 lõikele 3 väheneb projekti nr 2014-2020.2.04.19-0085 eelarve vähendatava toetuse ulatuses vastavalt tervise- ja tööministri 04.04.2019 käskkirja nr 32 „Keskhaigla infrastruktuuri kaasajastamine riskipiirkonnas“ toetuse andmise tingimused“ Lisas 1 kehtivale proportsioonile.

4. Toetuse saaja ärakuulamisõiguse tagamine

Haldusmenetluse seaduse (edaspidi HMS) § 40 lõikest 1 tulenevalt peab enne haldusakti andmist haldusorgan andma menetlusosalisele võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamuse ja vastuväited. Rakendusüksus edastas 11.03.2024 toetuse saajale finantskorrektsiooni otsuse eelnõu, paludes esitada omapoolne seisukoht ühes võimalike lisatõenditega hiljemalt 26.03.2024. Toetuse saaja esitas 26.03.2024 seisukohad finantskorrektsiooni otsuse eelnõule. Rakendusüksuse hinnangul ei esitanud toetuse saaja täiendavaid seisukohti, mistõttu võiks täielikult loobuda finantskorrektsioonist. Rakendusüksus toob välja mõningad aspektid toetuse saaja seisukohast.

Toetuse saaja leiab otsuse punktis 1.1.1 kirjeldatud rikkumise osas, kuna vastavustingimuse sõnastus kehtis kogu hankemenetluse jooksul muutumatuna ja *tehnilise kirjelduse muutmisega viidi hankedokumendid nimetatud nõudega vastavusse, ehk kõrvaldati vastuolu, st sisulist hanketingimuste muutmist ei teostatud. Vastavustingimustes toodu oli pakkujatele kogu hankemenetluse aja teada ja tehnilise kirjelduse muutmisega ei seatud uut – st varem seadmata tingimust, mis polnud pakkujatele varem teada ja seega üllatav ja uus.* Rakendusüksus hinnanud uuesti toetuse saaja esitatud selgitusi kogumis jõudis järeldusele, et antud juhul rikkumine küll esineb, kuid rakendusüksus leiab, et finantsmõju antud juhul ei esine, kuna vastavustingimus kehtis kogu hankemenetluse vältel muutumatuna.

Otsuse punkti 1.1.2 osas leiab toetuse saaja, et *ka eelkäsitletud etteheitega seoses seisukohale, et 16.9.2023 tehnilise kirjelduse muutmisega viidi hankedokumendid nimetaud nõudega vastavusse, ehk kõrvaldati vastuolu, st sisulist hanketingimuste muutmist ei teostatud.* Rakendusüksuse hinnangul on tegemist siiski hanketingimuste muutmisega, mis nõuab pakkumuste esitamise tähtaja pikendamist. Rakendusüksuse põhjendused on välja toodud otsuse punktis 2.1.2.

Toetuse saaja on viidanud oma seisukohas VAKO lahendile nr 130-21/23371, kuid rakendusüksuse hinnangul antud lahendile viitamine ei oma tähtsust ja ei sobitu konteksti. Täiendavalt lisame, et rakendusüksusele teadaolevalt ei ole üheski hankedokumendis viidet, üks hankedokument on ülimuslikum teise hankedokumendi ees.

Otsuse punktis 2 kirjeldatud rikkumise osas on toetuse saaja leidnud, et referentslepingu üleandmise-vastuvõtmise akti 12 päeva hilisem allkirjastamine kvalifitseerimistingimuses nõutust ei saa olla oluline mittevastavus ja riigihangete registrist nähtuvalt ei selgu, et pakkuja poleks suutnud kõnealust hanget korrektselt läbi viia. Rakendusüksus jääb oma varasemalt esitatud seisukoha juurde ning selgitab täiendavalt, et antud juhul tuleb lähtuda „0“ tolerantsist ehk seega, kui kvalifitseerimistingimuses on nõutud, et *Pakkuja peab esitama loetelu eelneva 36 kuu jooksul nõuetekohaselt täidetud hankelepingu esemele vastava valdkonna ostu-müügi tehingutest*, siis tuleb sellest lähtuda ja ei saa omavoliliselt tõlgendada, millel üks või teine leping on täidetud. Lisaks märgime, et riigihangete registris on kõnealune leping faasis „täitmisel“ ja seega ei ole tuvastatav, kas leping ka korrektselt täidetakse või mitte nagu oli kvalifitseerimistingimuses nõutud.

Toetuse saaja leiab kokkuvõtvalt, et rikkumised on ebaolulised ja ei saanud omada negatiivset mõju. Rakendusüksus jääb varasemalt antud seisukoha juurde, et tegemist on olulise muudatusega ning hankedokumentide ebaselgus võis heidutada potentsiaalseid pakkujaid mitte esitama pakkumust, mistõttu pole teada, milliseks oleks kujunenud hanke maksumus ja seetõttu ka Euroopa Liidu vahendite säästlik kasutamine.

Toetuse saaja viide Riigikohtu lahendile nr 5-23-2 on rakendusüksuse hinnangul antud juhul kohatu, kuna rakendusüksus on antud otsuse preambulas analüüsinud millist ühendmääruse redaktsiooni kohaldatakse.

Märgime lisaks, et rakendusüksus võib küll hankele eelnõustamist teostada, kuid lõplik vastutus hanke õiguspärasuse eest lasub siiski hankijal.

5. Otsuse resolutsioon

Võttes arvesse eelkirjeldatud asjaolud ja põhjendused ning tuginedes käesolevas otsuses väljatoodud õiguslikele alustele, rakendusüksus

otsustab:

1. lugeda projekti „Keskhaigla infrastruktuuri kaasajastamine riskipiirkonnas“ raames mitteabikõlblikuks kuluks tegevuses 4 „Pädevuskeskusega võrgustunud riskipiirkonna keskhaigla raviüksuste kaasajastamine“ **321 100 eurot**, millest toetus moodustab **240 825 eurot**;
2. nõuda toetuse saajalt tagasi riigihanke 253614 alusel välja makstud toetus summas **240 825 eurot**;
3. toetuse saajal maksta 60 kalendripäeva jooksul finantskorrektsiooni otsuse kehtima hakkamise päevast arvates tagasimaksmisele kuuluv toetus summas 33 368,15 eurot Rahandusministeeriumi pangakontole SEB Pank – a/a EE891010220034796011 (SWIFT: EEUH22X) või Swedbank – a/a EE932200221023778606 (SWIFT: HABA22X) või Luminor Bank EE701700017001577198 (SWIFT: NDEA22X) või LHV Pank EE777700771003813400 (BIC/SWIFT: LHV222) viitenumbriga 2800082912. Selgituseks märkida projekti number ja finantskorrektsiooni otsuse number;
4. toetuse saajal tuleb tasuda viivist 0,1% iga toetuse tagasimaksmisega viivitatud kalendripäeva eest, kui toetuse saaja ei tagasta toetust käesolevas otsuses ettenähtud tähtpäevaks, kandes kogunenud viivise otsuse resolutsiooni punktis 4 märgitud Rahandusministeeriumi pangakontole;
5. vähendada projekti eelarvet tegevuses 4 „Pädevuskeskusega võrgustunud riskipiirkonna keskhaigla raviüksuste kaasajastamine“ otsuse resolutsiooni punktis 1 märgitud summas.

Otsuse peale võib esitada vaide rakendusüksusele STS-is ja haldusmenetluse seaduses sätestatud tingimustel ja korras 30 päeva jooksul, arvates päevast, mil vaide esitaja sai või pidi otsusest teada saama.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiina Sams

toetuste rakendamise osakonna juhataja

Koostaja: Merike Kraam
663 2027
Merike.Kraam@rtk.ee